

DSM-5 Disosyatif Semptomlar ?iddet Ölçe?i– Çocuk Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *DSM-5 Disosyatif Semptomlar ?iddet Ölçe?i– Çocuk Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20189>

Özet

DSM-5 Disosiyatif Semptomlar ?iddet Ölçe?i- Çocuk Formu (DSM-5 Dissociative Symptoms Severity Scale-Child Form, DSS-5-CF), çocuk ve ergen popülasyonlar?nda dissosiyatif belirtilerin ?iddetini ve s?kl???n? ölçmek amacıyla geli?tirilmif bir uyarlama arac?d?r. Bu ölçek, Amerikan Psikiyatri Birli?i taraf?ndan yay?nlanan Ruhsal Bozukluklar?n Tan?sal ve ?statistiksel El Kitab?'n?n be?inci bask?s?nda (DSM-5) tan?mlanan disosiyatif bozukluk spektrumunu kapsamaktadır. Ölçe?in Türkçe adaptasyon ve psikometrik özellikleri, Yal?n Sapmaz ve arkadaşlar? taraf?ndan 2017 y?l?nda yay?mlanan kapsamlı bir çal??ma ile incelenmiştir. Bu çal??ma, arac?n Türk kültürüne uygunlu?unu ve klinik kullan?mda yüksek düzeyde güvenilir ve geçerli oldu?unu göstermiştir.

Ölçek, özellikle çocuk psikiyatrisi alanında, travma öyküsü olan veya disosiyatif semptomlar gösteren genç hastalar?n klinik de?erlendirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Disosiyatif belirtilerin erken te?hisi ve ?iddetinin do?ru ölçümü, uygun tedavi stratejilerinin belirlenmesi aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

DSM-5, Disosiyasyon, Dissosiyatif Belirtiler, Çocuk Formu, ?iddet Ölçe?i, Uyarlama, Psikometri.

Yazarlar

?. Yal?n Sapmaz, D. Ergin, N. ?en Celasin, H. Özek Erkuran, D. Karaarslan, S. Öztekin, Ö. Aydemir, Sermin Yal?n Y?lmaz.

Amaç

DSM-5 Disosiyatif Semptomlar ?iddet Ölçe?i- Çocuk Formu'nun temel amac?, çocuk ve ergenlerde dissosiyatif belirtilerin varl???n?, türünü ve bu belirtilerin ?iddet düzeyini sistematik olarak ölçmektir. Ölçek, özellikle klinik ortamlarda disosiyatif bozukluklar?n taramas? ve ?iddetinin izlenmesi için tasarlanm??tır. Bu araç, klinisyenlere hastan?n ya?ad??? depersonalizasyon, derealizasyon, amnezi, kimlik karma?as? ve kimlik de?i?ikli?i gibi disosiyatif deneyimlerin ciddiyeti hakkında nicel veriler sunar.

Uyarlama çal??mas?n?n özel amac? ise, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerini Türk çocuk ve ergen popülasyonunda test etmek, kültürel geçerlili?ini sa?lamak ve böylece Türkiye'deki ara?t?rmac?lar ve klinisyenler için güvenilir bir de?erlendirme arac? sunmaktır. Bu sayede, uluslararası tan? kriterlerine uygun bir ?ekilde disosiyasyonun de?erlendirilmesi mümkün hale gelmiştir.

Yap?

Ölçek, DSM-5'te tan?mlanan disosiyatif bozukluklar?n temel boyutlar?n? ölçen çok boyutlu bir yap?y? temel al?r. Bu yap? genellikle iki ana bile?en etraf?nda toplan?r: Bili?sel-Duyusal Küme (Depersonalizasyon ve Derealizasyon) ve Kimlik Kümesi (Amnezi, Kimlik Karma?as? ve Kimlik De?i?ikli?i). Ölçek, bireyin benlik ve gerçeklik alg?s?ndaki süreklilik ve bütünlük kayb?n? de?erlendirir.

Ölçülen temel **psikolojik yap?**, bireyin dü?ünce, duygu, kimlik, bellek ve çevre alg?s? gibi normalde bütünle?ik olan i?levleri aras?ndaki kopukluk veya süreksizlik olarak tan?mlanan disosiyasyondur. Ölçek, bu semptomlar?n ?iddetini bir süreklilik üzerinde de?erlendirerek, hem klinik hem de subklinik düzeydeki disosiyatif deneyimleri yakalamay? hedefler.

Geçerlik

Türkçe versiyonun **geçerlik** (Validity) çal??mas?, yap? geçerli?i ve ölçüt geçerli?i üzerine odaklanm??tır. Yal?n Sapmaz ve arkada?lar?n?n 2017 tarihli çal??mas?nda, ölçe?in beklenen disosiyatif yap? ile tutarlı oldu?u gösterilmi?tir. Genellikle, geçerlik analizlerinde ölçe?in di?er disosiyatif belirti ölçekleri (örne?in, Çocuklar için Dissosiyatif Deneyimler Ölçe?i - CADSS) ve travma ölçekleri ile pozitif ve anlamlı korelasyonlar gösterdi?i bildirilmi?tir.

Yap?sal geçerlik analizleri, ölçek maddelerinin kuramsal olarak beklenen alt boyutlara yüklendi?ini ortaya koymu?tur. Bu bulgular, ölçe?in gerçekten de **DSM-5** disosiyatif semptomlar?n? ölçtü?ünü desteklemektedir. Ayr?ca, ölçe?in klinik tan? alm?? disosiyatif bozukluk grubunu, sa?lıklı kontrol grubundan ve di?er ruhsal bozukluk gruplar?ndan ay?rt edebilme yetene?i (ay?rt edici geçerlik) ba?arılı bulunmu?tur.

Güvenirlik

Ölçe?in **güvenirlik** (Reliability) analizleri, iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleriyle incelenmi?tir. Türkçe adaptasyon çal??mas?nda, ölçe?in genel iç tutarlılık katsay?s? (Cronbach Alfa de?eri) oldukça yüksek bulunmu?tur, bu da ölçek maddelerinin tutarlı bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Yüksek iç tutarlılık de?erleri, ölçe?in hem klinik hem de ara?tırma ba?lamlar?nda tutarlı ölçümler yapma yetene?ine sahip oldu?unu do?rular. Ayr?ca, test-tekrar test güvenilirli?i analizleri, ölçe?in zaman içinde kararlı sonuçlar verdi?ini, yani k?sa bir süre aral??nda uyguland??nda benzer puanlar üretti?ini göstermi?tir. Bu bulgular, DSS-5-CF'nin çocuk ve ergen popülasyonunda güvenilir bir araç oldu?unu kan?tlamaktadır.

Faktör Analizi

Türkçe adaptasyon sürecinde gerçekleştirilen Faktör Analizi, ölçe?in orijinal yap?s?n? destekleyen bir model ortaya koymuştur. Orijinal ?ngilizce formda oldu?u gibi, Türkçe formun da çok boyutlu bir yap?y? korudu?u görülmüştür. Genellikle Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak, maddelerin klinik olarak anlaml? alt ölçeklere da??l?m? incelenmiştir.

Çal??malar, ölçe?in disosiyatif deneyimlerin farklı yönlerini temsil eden faktörlere ayr?ld??n? göstermiştir. Bu faktörler genellikle Depersonalizasyon/Derealizasyon ve Amnezi/Kimlik De?i?ikli?i faktörleri olarak gruplanır. Faktör analizi sonuçlar?, Türk popülasyonunda dissosiyatif semptomlar?n yap?s?n?n uluslararası literatürle uyumlu oldu?unu ve ölçe?in yap?sal geçerlili?inin güçlü oldu?unu kan?tlam??t?r.

Enstrüman Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz bildirim ölçe?i (Self-report scale) veya Klinisyen taraf?ndan uygulanan yar? yap?land?r?lm?? görü?me formu ?eklinde kullan?labilir (Orijinal ölçek genellikle klinik de?erlendirme arac? olarak tasarlanm??t?r).

Language Available: Türkçe (Turkish), ?ngilizce (Original)

Population Group: Klinik Popülasyon ve Toplum Örneklemi

Age Group: Çocuklar ve Ergenler (Genellikle 7-18 ya? aral???)

Population Details: Klinik örneklemeler genellikle travma öyküsü, kayg? bozukluklar?, depresyon veya disosiyatif bozukluk tan?s? olan çocuk ve ergenlerden oluşur. Adaptasyon çal??ması Türk çocuk ve ergenler üzerinde yap?lm??t?r.

Test Methodology: Maddeler genellikle Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullan?larak puanlanır. Bireylerin belirli disosiyatif deneyimleri ne s?kl?kla veya ne ?iddette ya?ad?klar? sorulur. Derecelendirme sistemi 0'dan (hiçbir zaman) ba?layarak 4'e veya 5'e (çok s?k/çok ?iddetli) kadar uzanabilir (Derecelendirme detaylar? orijinal kaynaktan al?namam??t?r, ancak standart psikometrik uygulamalara göre bu aral?ta oldu?u varsay?l?r).

Anahtar Kelimeler

Depersonalizasyon, Derealizasyon, Amnezi, Çocuk Psikolojisi, Travma, Klinik De?erlendirme, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?.

Affiliation Email addresses: Sermin Yal?n Y?lmaz (Sorumlu Yazar) için ileti?im adresi mevcuttur.

Correspondence Address: drserminyalin@hotmail.com

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in Türkçe uyarlamas? 2017 y?l?nda yay?mlanm??t?. Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Sermin Yal?n Y?lmaz ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik veya klinik amaçlı? kullan?mlar için izin ve olası ücretlendirme bilgileri, sorumlu yazar?n ileti?im kanal? üzerinden edinilmelidir. Orijinal ölçe?in kullan?m? için telif hakk? sahiplerinin (genellikle Amerikan Psikiyatri Birli?i veya ölçe?i geli?tiren ekip) izni gerekebilir.

Bu ölçe?in orijinal PDF döküman?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: [dsm-5-dissociative-symptoms-severity-scale-child-form-toad.pdf](https://doi.org/10.1080/15299732.2016.1252000)

Kaynaklar

Yal?n Sapmaz, ?.., Ergin, D., ?en Celasin, N., Özek Erkan, H., Karaarslan, D., Öztekin, S., ... & Aydemir, Ö. (2017). Validity and reliability of the Turkish version of the DSM-5 Dissociative Symptoms Severity Scale-Child Form. *Journal of Trauma & Dissociation*, 18(4), 624-634. <https://doi.org/10.1080/15299732.2016.1252000>

DSM-5 Disosyatif Semptomlar ?iddet Ölçe?i- Çocuk Formu Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kayna??n k?s?tl? olmas? nedeniyle bu alana eklenememi?tir. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme detaylar? için yukarıda belirtilen Yal?n Sapmaz ve arkadaşlar?n?n 2017 tarihli makalesine veya sorumlu yazara ba?vurulmas? gerekmektedir.